

Tema 8: Færøsk fremgang efter 1945

Færingerne havde oplevet en økonomisk fremgang under den britiske besættelse, og ønsket om selvstændighed var vokset. Efter krigen var man ikke interesseret i at vende tilbage til den tidligere position som et dansk amt.

I 1946 blev der afholdt en folkeafstemning om løsrivelse. Et lille flertal stemte for, og få dage senere udråbte lagmanden Thorstein Petersen Færøerne som et selvstændigt land. Oppositionen mente dog, at det var imod grundloven. Den fik støtte af den danske regering og Christian 10. Der blev udskrevet valg på Færøerne, og nu var der flertal for en samhørighed med Danmark.

I 1948 fik Færøerne hjemmestyre. Færøsk blev det officielle sprog, landet fik sine egne pengesedler, og Merkid blev anerkendt som Færøernes officielle flag. Forsvars- og udenrigspolitikken var dog fortsat et anliggende for den danske regering og Rigsdag. I 1948 blev det republikanske parti Tjodvildisflokkurin, oprettet. Da den danske grundlov blev ændret i 1953 fik Færøerne to folkevalgte medlemmer af Folketinget.

I 1960'erne blev den færøske fiskerflåde kraftigt moderniseret. De gamle træskibe blev erstattet med trawlere. Det førte til, at fiskeriet i løbet af årtiet blev fordoblet. Det var især sild, man fangede i farvandet omkring Færøerne. Det blev også bygget fabrikker, så fangsten kunne forarbejdes på Færøerne.

I 1970'erne stagnerede økonomien, men blev afløst af en højkonjunktur i midten af 1980'erne. Det blev afløst af en alvorlig økonomisk krise i første halvdel af 1990'erne. Den indebar bl.a., at Færøerne var tæt på bankerot. For at undgå dette måtte der optages store lån i Danmark. Arbejdsløsheden voksede, og hele 10 % af den færøske befolkning valgte at udvandre.

Løsrivelse på trapperne

Omkring årtusindskiftet var der på Færøerne politisk flertal for en løsrivelse fra Danmark. Den færøske regering indledte forhandlinger med den danske. Den færøske regering foreslog en overgang til selvstændighed på 10-15 år, men den danske krævede, at processen skulle være overstået i løbet af højst fire år. Det var for hurtigt for færingerne.

I 2005 fik Færøerne selvstyre. Det betød, at de efterhånden kunne hjemtage flere og flere sagsområder. I de seneste år går det økonomisk godt for Færøerne. Faktisk så godt, at en færøing i gennemsnit tjener lidt mere end en dansker. Færøerne får fortsat bloktilskud fra Danmark på omkring 650 mio. om året. Der er stadig politikere, der ønsker en total løsrivelse fra Danmark. Men især mange unge ser en fordel ved, at et lille samfund som det færøske har en tilknytning til Danmark. Mange mener også at tilknytningen til Europa skal fremmes.

Trigger til emnet

Se et eller flere filmklip fra Færøerne fra 1950'erne. Findes på <https://filmcentralen.dk/museum/danmark-paa-film/klip/>

Drøft hvad klippene fortæller om livet på Færøerne dengang.

Spørgsmål til kilderne

1. Selvstændighed eller ej?

Kilde 1:

- Hvad er ophavsmandens (Thorstein Petersen) argument for, at Færøerne skal være selvstændigt?
- Kan ophavsmanden have ret? Begrund.

Kilde 2:

- Hvad er kildens begrundelse for, at Færøerne efter krigen fortsat skal høre sammen med Danmark?
- Forestil dig situationen under krigen. Kan der være noget om begrundelsen? Forklar.

Kilde 3:

- Hvordan ser Nationaltidende på ønsket om færøsk selvstændighed?
- Forestil dig situationen under krigen – og du var medlem af selvstyrepartiet. Hvad ville dit svar til Nationaltidende være?

2. Færøernes flag

- Hvad er Knud Kristensens opfattelse af Færøerne?
- Hvorfor er han tilsyneladende fornærmet?

3. Løsrivelse

- Hvordan er reaktionen på resultatet af afstemningen på Færøerne ifølge kilden?
- Hvad kan være forklaringen på det?
- Hvorfor reagerer Knud Kristensen mon så hårdt?

4. Fare, fare færing

- Hvad henviser titlen på tegningen til?
- Hvilket syn på færing og danskere kommer til udtryk i tegningen?

5. Klaksvig-sagen

- Hvordan fremstiller kilderne Erlandur Patursson?
- Undersøg hvad der skete med ham efter Klaksvig-sagen.
- Hvilket indtryk giver kilderne af færingerne?

6. Grindefangst

Kilde 1:

- Hvordan forsvarer ophavsmanden Høgni Hoydal grindefangst?
- Undersøg om grindefangsten har den samme betydning på Færøerne i dag.

Kilde 2:

- Hvilket indtryk giver filmklippet af grindedrabet?

Kilde 3 og 4:

- Hvordan argumenteres for og imod grindedrab?
- Hvilken af de to ophavsmænd er du mest enige med? Begrund.

7. Hvordan er færinger?

Kilde 1:

- Hvad viser skemaet om danskernes opfattelse af færingerne?
- Overvej hvad du vil svare. I kan evt. lave en tilsvarende undersøgelse på klassen.

Kilde 2:

- Hvad kendetegnede ifølge ophavsmanden (Høgni Hoydal) mænd og kvinder på Færøerne?
- Overvej om man kan udarbejde tilsvarende kendetegn for mænd og kvinder i Danmark. Hvor kan man (ikke)?

Kilde 3:

- Hvordan karakteriserer ophavsmanden (Høgni Hoydal) danskernes opfattelse af Færøerne og færingerne?
- I hvilken grad mener du, at han har ret? Begrund.

8. Færøernes fremtid som selvstændigt land?

Kilde 1-4:

- Hvad mener de fire politikere om færøsk selvstændighed?
- Hvordan argumenterer de for deres synspunkt?
- Hvem af de fire er du mest enig med? Begrund.